

**CONCERT
D'OBERTURA
DEL CURS
ACADÈMIC
2018/19**

Jorge Tabarés, piano

**ORQUESTRA
FILHARMÒNICA
DE LA UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA**

Beatriz Fernández, directora

17 d'octubre de 2018

19:30 hores

Sala Iturbi

Palau de la Música
de València

I

Dances esclaves, opus 46

Antonín Dvorák
(1841-1904)

- I *Presto*
- II *Allegretto scherzando*
- III *Poco allegro*
- IV *Tempo di Minuetto*
- V *Allegro vivace*
- VI *Allegretto scherzando*
- VII *Allegro assai*
- VIII *Presto*

II

*Concert per a piano i orquestra en la menor,
Opus 16*

Edvard Grieg
(1843-1907)

- I *Allegro molto moderato*
- II *Adagio*
- III *Allegro marcato*

Jorge Tabarés, piano

ORQUESTRA FILHARMÒNICA DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
Beatriz Fernández, directora

EL HEREUS DE KANT

Il·lustració és l'eixida de l'ésser humà de la seua immaduresa culpable. Immaduresa és la incapacitat de fer servir el propi enteniment sense la guia d'un altre. Culpable és dita immaduresa quan la seua causa no resideix pas en la manca d'enteniment sinó en la manca de la decisió i del coratge de servir-se'n sense la guia d'un altre. *Sapere aude!* Tingues el coratge de servir-te del teu propi enteniment!, és doncs el lema de la Il·lustració.

Aquestes paraules d'Immanuel Kant, procedents de la seva obra *Resposta a la pregunta: Què és Il·lustració?* (1784), han tingut ressò creixent en la història de les idees. El pensament postkantianista testimonia els esforços per pensar les condicions que fan possible el coratge de saber i l'audàcia de la llibertat: un esforç sostingut en una època, de restauracions conservadores i revolucions liberals, que assisteix als entrebancs i anhels de la llibertat.

Dita història va del bracet amb l'eclosió del fenomen musical a Europa. Que la música es pose al centre de les inquietuds estètiques vuitcentistes té a veure amb el paper reconegut a l'art com a eix d'una veritable educació humana, més enllà del mer ensinistrament o d'una instrucció intel·lectual. Ja Georg Schulzer i Friedrich Schiller i hi feren insistència en les acaballes del segle XVIII. Els desenvolupaments posteriors donen peu a l'enaltiment del fet musical, que esdevé —en Friedrich W. J. Schelling, Georg W. F. Hegel o Arthur Schopenhauer— vehicle d'expressió privilegiada d'allò més propi de l'existència humana. Ço acompanya transformacions pregones en l'àmbit del llenguatge i de l'auto-comprensió dels creadors de la música.

El bressol del romanticisme

Es capgira el mode en què el compositor s'entén a si mateix: no ja artesà sinó artista. Fins llavors

s'havia afegit a la cort de reis, nobles i dignataris eclesiàstics; el seu treball hi era controlat en contingut i estil. Wolfgang Amadeus Mozart, fugaç contemporani de Kant, encarnà dramàticament aquesta circumstància. Mozart rebutjà la protecció del bisbe Colloredo a Salzburg per a cercar a Viena la llibertat pressentida; simpatitzant amb els ideals de la Revolució francesa, a *Les noces de Fígaro* es permeté fer l'ullet a la classe popular. Tanmateix la seua subsistència depenia de la noblesa, que acudia als seus concerts per subscripció, li subministrava alumnes i comprava les seues partitures. L'allunyament d'aquella donà lloc a les fretures que envoltaren el seu prematur traspàs.

Mozart fou heroi d'un canvi que sols arribà a albirar. Ja Kant parlà del geni que brolla d'un do de la natura i que el seu posseïdor no pot ensenyar a d'altres; eixe do que un músic de cort com Salieri, en la peça teatral ideada per Peter Shaffer al voltant dels darrers anys de Mozart, no podia entendre. El XIX és el segle dels genis. Beethoven encapçala un seguit de músics que, lluny del paradigma del serf, s'entenen com a portaveus de l'esperit i dipositaris de dons adreçats a l'educació moral de la Humanitat.

Aquesta comprensió de la música comportà sovint un compromís polític. En aquest sentit hi hagué tendències que repercutiren sobre l'acte compositiu. Potser la més cridanera concerní la reivindicació del sentiment patri front la dominació imperial. La música esdevingué companya de viatge del nacionalisme. Ço succeí, a vegades, mitjançant la recuperació de les expressions populars i llur elevació a composició orquestral; d'altres, tot dotant de contingut polític a títols i textos.

El dret d'autodeterminació musical es mostrà encara en un tercer eix. Si la música és, com vol Hans H. Eggebrecht, la cruïlla d'emoció, matematització i temps —on “temps” al·ludeix al teixit mateix de l'existència, que constitueix la matèria de la narrativa musical—, es podria dir que ara

es trasbalsa la relació entre les dues primeres variables. El conreu de la complicitat emotiva amb qui escolta depassa els motlles de la tradició, tot cercant llibertat compositiva. Així es pot observar en els desenvolupaments estructurals als gèneres de la música orquestral, en el joc amb les dinàmiques rítmiques o en l'ús del cromatisme i la dissonància. La música esdevé camp d'una experimentació formal que albira el seu esclat en les avantguardes.

Les arrels populars de Dvořák

Els trets esmentats –nova auto-comprensió del compositor, compromís polític i nacionalista, cerca d'alliberament formal– constitueixen bona part d'allò que s'ha anomenat 'romanticisme'. Tot i incloure un ventall de fenòmens que amb prou feines encaixen sistemàticament, el moviment romàntic brolla d'una cerca de llibertat –personal, política, compositiva– que li dóna unitat en la pluralitat. Els compositors del nostre concert en són bona prova.

Antonín Leopold Dvořák (Nelahozeves, Bohèmia, 1841-Praga, 1904) escrigué una pàgina rellevant en l'acostament romàntic a les fonts populars. Ho féu en una cruïlla de camins. L'imperi austríac-hongarès aixoplugava un seguit de poblacions heterogènies en llengua i costums; el creixent malestar esclatà al voltant de la primera guerra mundial i donà peu a conflictes de llarga durada. En aquest context, Dvořák és part d'una línia de compositors –de Bedřich Smetana a Leóš Janáček– que posen en vàlua les fonts populars de la música txeca.

Dvořák compongué dues sèries de *Dances esclaves*, inicialment concebudes per a piano a quatre mans: la primera, el 1878 (op. 46); la segona, el 1886 (op. 72). Tot i que ja era relativament conegut, es tractava encara d'obra de joventut: mancava prou per als èxits a Anglaterra o als Estats Units, així com per a la seva més cèlebre peça, la *Simfonia del nou món* (1893). La història de les *Dances*

té en el rerefons una beca, que sol·licità al Govern austríac per a finançar les seves composicions. Li fou concedida tres vegades (els anys 1874, 1876 i 1877). En el tribunal que avaluava les propostes es trobava Johannes Brahms, que llavors ja s'havia instal·lat a Viena. Fou ell qui li presentà l'editor Fritz Simrock; amb ell havia publicat Brahms les primeres deu *Dances hongareses* el 1869. Simrock demanà a Dvořák peces d'inspiració popular; és així que aquest compongué les dues sèries de *Dances esclaves*.

A les *Dances*, Dvořák emprà ritmes populars txecs per a embastar melodies pròpies. Així, a la primera sèrie –que escoltem al nostre concert– n'hi apareixen cinc: *furiant*, *dumka*, *polka*, *sousedská* i *skočná*, que s'alternen en vuit peces. Es tracta de ritmes propis de danses de l'Est europeu, que es ballen en parelles i en ocasions en grup, i que enfonsen llur arrels en expressions folklòriques. Les *Dances esclaves* enlluernaren el públic patri i feren que Dvořák comencés a ser conegut arreu del món.

Grieg com a exemple

Contemporani de Dvořák, Edvard Hagerup Grieg (Bergen, Noruega, 1843-1907) rebé una formació cosmopolita, a cavall de ciutats com ara Leipzig i Copenhagen; no obstant això, féu de la música popular noruega una font d'inspiració. Tanmateix l'obra que escoltem al nostre concert –el seu *Concert per a piano en la menor, op. 16*– representa també una altra vessant del romanticisme. Grieg n'hi mostrà els esborranys a Franz Liszt, qui a partir de llavors nodrí admiració envers el jove compositor. El concert fou conclòs el 1868 durant una de les seues estades estives a Dinamarca.

Aquesta peça ofereix un ventall de trets formals del tarannà romàntic. Potser el motiu que enceta el primer moviment (*Allegro molto moderato*) sigui un dels exemples més significatius. A

diferència del costum en peces semblants, l'orquestra no introdueix els motius que vindran desenvolupats després; tan sols un breu crescendo de la percussió dona peu a l'obertura a càrrec de l'instrument solista. La melodia amb què el piano fa la seua aparició estableix un tarannà dramàtic destacat pel joc harmònic –un seguit d'interval·ls descendents de segona i tercera, que travessen tres octaves– i pel ritme, en alternança regular de semicorxeres, negres i corxeres. Cal esmentar que dita estructura de segona-tercera descendent recorda un esquema formal arrelat al folklore noruec. En cloure el moviment, el motiu ve reprès, marcat ara per una intervenció en contrapunt de l'orquestra que duu cap a un colpidor final en la tonalitat dominant. Aquest element compositiu il·lustra ben bé la cerca formal –en el joc entre emoció, matematització i temps– que vertebra el desplegament del romanticisme.

El Concert per a piano en la menor fou estrenat el 3 d'abril del 1869 a Copenhagen. A l'estrena acudí entre d'altres el pianista rus Anton Rubinstein. L'obra rebé una acollida entusiasta per part de la crítica, que d'aleshores ençà hi ha vist una de les peces més enlluernadores del repertori pianístic.

Tot comptat i debatut, Dvořák i Grieg, cadascú al seu mode, mostren l'esforç romàntic per encetar nous motlles d'expressió musical. Ho fan tot exhibint paradoxes pròpies de la tensió entre creació i institució: així, Dvořák compongué les *Danses* per encàrrec. Siga com siga, en tots dos l'acte compositiu brolla d'una auto-comprensió com a creadors i d'un mode d'entendre la relació entre música i cultura que encaixen ben bé amb l'esperit d'una època en cerca de modes per a viure una llibertat redescoberta. El seu és un coratge de saber i una audàcia en l'acció que corresponen a un nou nivell històric. També ells són, en aquest sentit, fills del seu temps i hereus de Kant.

Pedro Jesús Teruel.

Departament de Filosofia de la Universitat de València.

JORGE TABARÉS, piano

Naix a Sagunt, el 26 de maig de 1996. Comença la seua formació pianística a l'edat de 3 anys, a l'escola Música Primerenca de València, amb el professor Jesús García. Als 13 anys va continuar els estudis amb els pianistes Cristina Casale i Emmanuel Ferrer-Laloë, professor a Musikene, Conservatori Superior de Música del País Basc. Al maig de 2018 completa els estudis de grau per a la doble carrera en Composició i Piano, amb beca de mèrit, a Mannes - The New School for Music, a la ciutat de Nova York, amb la professora i pianista russa Irina Morozova i amb el compositor americà Lowell Liebermann.

A l'abril de 2018, Jorge és guardonat amb la Beca d'Excel·lència de la Fundació Rafael del Pi per a cursar els estudis de doble màster en Composició i Piano, a Mannes School of Music, Nova York, sota la tutela de Liebermann i Morozova.

Ha sigut seleccionat en dues ocasions pel crític musical Robert Sherman per al "Young Artist Showcase" (2015 i 2016), i les seues les seues interpretacions van ser retransmeses per l'emissora de ràdio nord-americana WQXR de Nova York. Per a la tardor de 2018, Jorge Tabarés té programada una retransmissió en aquesta mateixa emissora amb interpretació de música espanyola en homenatge a la gran pianista Alicia de Larrocha, en la qual participarà amb Robert Sherman i Alicia Torra de Larrocha.

Ha sigut becat amb l'EAMA/Florence Gould Foundation Michael Iovenko Award i va participar en el programa internacional de Música EAMA, París, França, a l'estiu de 2018.

Ha sigut premiat en nombrosos concursos internacionals, entre els quals destaquen:

- Metropolitan International Piano Competition de Nueva York, 2016.
- Rondo Forma Competition de Nueva York, 2016.
- Cremona Internacional Competition for Piano, Itàlia, 2015, on a més també va ser guardonat amb el Premi Especial a la millor sonata.
- XVII Concurso Internacional de Piano Santa Cecília, Portugal. 2015, on a més també va ser guardonat amb el Premi Especial de KNS Classical.
- Concurso Ibérico de Piano do Alto Minho, Portugal, 2013.
- Concurs Internacional de Piano Le Mesnil des Arts, França, 2013.

Com a compositor, les seues obres de cambra i per a piano han sigut interpretades per músics de projecció internacional, a ciutats espanyoles com València i Barcelona, i també a diferents sales de Nova York. Al juliol de 2018, la seua *Sonata para dos Pianos y Percusión* va ser estrenada al Percufest Festival de València pels pianistes Josu de Solaun i Anna Petrova i els percussionistes Paco Díaz i Josep Furió, obra comissionada pel Festival mateix. També la seua obra *Trío para cuerdas*, inspirada en dos poemes del *Cuaderno de Nueva York* del poeta espanyol José Hierro, ha sigut estrenada al Bohemian National Hall de Nova York, en una sèrie de concerts titulada *European Literature Night*, una col·laboració de la Mannes School of Music i la Delegació de la Unió Europea a les Nacions Unides.

Com a pianista, ha rebut classes i consell d'Anyà Alexeyev, Marnie Van Weelden, John Salmon, Margarita Höhenrieder, Dominique Weber, Claudio Martínez-Mehner, José Ramón Méndez, James Giles, Julian Martin, Ilya Itín, Jue Wang, Josu de Solaun, Miguel Ituarte, André-Michel Schub,

Oleg Marshev, Joaquín Soriano, Uta Weyand, Justas Dvarionas, Jay Gottlieb, Jun Kanno, Erik T. Tawaststjerna i Friedemann Rieger. Com a compositor ha rebut classes i consell de David Tcimpidis, Narcis Bonet, Philip Lasser i Michel Merlet.

Ha actuat a sales de diferents ciutats espanyoles com Madrid, Barcelona, València, Castelló, Saragossa, Almeria, Múrcia, Oviedo, Gijón, Palma de Mallorca, així com també de França, Itàlia, Portugal, Gran Bretanya, Alemanya, Canadà i els Estats Units. Va participar com a membre més jove d'un conjunt de dotze pianistes que van interpretar a diversos auditoris d'Espanya i França, durant els anys 2012, 2013 i 2014, els *sis Concerts de Brandenburg* de J.S. Bach amb l'arranjament per a quatre mans de Max Reger.

ORQUESTRA FILHARMÒNICA DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

L'Orquestra Filharmònica de la Universitat de València (OFUV) fou creada l'any 1995 per a donar resposta i cohesió a les diverses ofertes d'agrupacions instrumentals formades per estudiants. Té una plantilla de 80 joves músics, majoritàriament universitaris, l'edat mitjana dels quals és de 20 anys. La seua finalitat és proporcionar-los una formació d'alta qualitat en interpretació orquestral, amb professorat especialitzat per a cada una de les famílies instrumentals. Des que es va fundar fins a l'any 2010 va estar dirigida per Cristóbal Soler, des de 2011 fins a 2018 per Hilari García, i des de setembre de 2018 Beatriz Fernández Aucejo és la seua directora titular.

Al llarg dels prop de vint-i-cinc anys d'història han passat per l'OFUV més d'un miler de joves músics, molts dels quals a hores d'ara desenvolupen la seua activitat interpretativa en orquestres espanyoles i europees o exerceixen la docència en diferents conservatoris professionals i superiors. Així mateix, ha participat en un gran nombre de produccions de caràcter variat, com ara l'estrena de la cantata *L'adéu de Lucrecia Borja* (2001) de Carles Santos, la recuperació de l'òpera de J. Melchor Gomis *Le Revenant* (2003), l'estrena a Espanya d'*Éclairs sur l'au-delà* d'Olivier Messiaen (2006) o els ballets *Le sacre du printemps* d'Ígor Stravinski (2013), *Parade* d'Erik Satie (2017) i *Les biches* de Francis Poulenc (2017).13).

Entre els directors de renom que han actuat amb l'OFUV es troben José Collado, Laszlo Heltay, Carlos Riazuelo, Carles Santos, Juan Luis Martínez i José M. Rodilla. També han estat abundants els solistes de prestigi que hi han col·laborat: Montserrat Caballé, Stephan Schilli, Luis Michal, Marta Carfi, Michele Marasco, Duncan Guifford, Maria del Mar Bonet, etc.

L'OFUV actua regularment al Palau de la Música de València i ha efectuat nombrosos concerts en diverses sales de concert d'Espanya i Europa com el Palau de les Arts Reina Sofia de València, l'Auditori de Barcelona, l'Auditori de Saragossa, l'Auditori de Lleó, l'Academia Philharmonicorum de Liubliana, l'Austria Center Vienna o el Mozarteum de Salzburg. A més, ha dut a terme algunes gires nacionals i internacionals: en 1997 va intervenir en el Festival Internacional de Música Universitària (FIMU) que va tenir lloc a Belfort (França), en 1998 va participar en la XXVII edició del Concurs Internacional de Joves Orquestres realitzat a Viena (Àustria), on va obtenir el primer premi en la categoria d'orquestres simfòniques, i en 2002 va actuar en diferents ciutats d'Àustria i Eslovènia.

El seu repertori inclou obres que van des del Barroc fins a l'actualitat, passant pel gran repertori simfònic clàssic i romàntic i per les peces musicals més representatives del segle XX. En aquest camp, l'OFUV dedica una especial atenció als compositors valencians des de dues perspectives: la recuperació del patrimoni musical valencià (Martín i Soler, Gomis, Giner, Esplà, Palau...) i l'estrena d'obres d'autors contemporanis (Orts, Santos, Roncero, Coll, Fayos...). Una mostra d'aquesta dedicació es troba en la seua discografia, d'entre la qual destaquen els enregistraments *Cinc segles de música valenciana* (1999), *L'adéu de Lucrecia Borja* (2001), *Giner infreqüent* (2009) i *València capital de la República: la música del «Grup dels joves»* (2017).

L'OFUV forma part de la Xarxa Europea d'Orquestres Universitàries (ENUO). Gràcies al seu impuls, es crea el 2015 SINERGIA (Xarxa d'Orquestres Universitàries Espanyoles), de la qual és membre. A més, el Taller de Luthería Sergi Martí hi col·labora en el manteniment i la cura dels seus instruments de corda. Les activitats de l'OFUV es realitzen amb el patrocini de l'Àrea d'Activitats Musicals de la Fundació General de la Universitat de València i del Santander.

BEATRIZ FERNÁNDEZ AUCEJO, directora

Nascuda a Paiporta (València), és diplomada en Magisteri Musical per la Universitat de València, llicenciada en Clarinet pel Conservatori Superior de Música Joaquín Rodrigo de València, titulada professional en Piano pel Conservatori Professional de Música de Torrent, llicenciada en Direcció d'Orquestra de Vents per la Royal School of Music de Londres (LRSM) i llicenciada en Direcció d'Orquestra pel Conservatori Superior de Música Manuel Masotti Little de Múrcia. Amplia estudis de direcció d'orquestra i realitza cursos amb Yaron Traub, Peter Gülke, Cristóbal Soler, José Miguel Rodilla, Ernesto Izquierdo, Manuel Galduf, Jose M. Cervera Collado, Bruno Aprea, Joshard Daus, George Pehlivanian, Rodolfo Saglimbeni i Michael Tabachnick a l'Academia Chigiana (Siena), entre altres.

Ha sigut directora assistent de l'Orquestra Filharmònica de la Universitat de València, la Jove Orquestra Simfònica de la FSMCV i la Jove Orquestra de la Generalitat Valenciana (JORGV) junt amb els mestres Manuel Galduf i Cristóbal Soler.

Entre les agrupacions que ha dirigit com a invitada destaquen: Orquestra Filharmònica de la Universitat de València, Orquestra del Conservatori Superior Masotti Little de Múrcia, la Joven Orquestra Sinfónica de Galícia, la Jove Orquestra de la Generalitat Valenciana, l'Orquestra de València, l'Orquestra de la Comunitat Valenciana, la Banda Municipal de Madrid, la Banda Municipal de Santiago, la Mendelssohn Symphonia, l'Europa Chor Academie, la Deutsche Kammerakademie Neuss am Rhein, l'Orchestra del Conservatorio Cherubini de Florència, l'Orquestra del Festival Internacional de Música de Cancún, Republican Korean Navu Band, etc.

Ha sigut directora titular de la Societat Musical La Lira de Vilafamés (Plana Alta), Banda Associació Cultural Allegro de València, Societat Musical L'Artisana de Catarroja i la Unió Musical de Carlet. Durant l'any 2015 va ser directora titular de la Banda de Dones i de la Jove Banda de la FSMCV.

En reconeixement a la seua trajectòria professional ha rebut diversos guardons, com ara: Premi Isabel Ferrer de la Generalitat Valenciana, Una de Primera per la Federació de Falles de la Ciutat de València, Premi Cultural L'Espolí de Paiporta 2017, Premi Periódico Aquí en la Comarca de l'Horta Sud.

Al capdavant de les societats musicals de què ha sigut directora titular ha rebut diversos guardons, entre els quals destaquen els primers premis i menció d'honor obtinguts en els concursos: Certamen Provincial de València (2008, 2011, 2016), Certamen de Bandes de la Comunitat Valenciana (2011).

Així mateix, ha format part del tribunal qualificador en les diferents edicions del Certamen Provincial de Bandes de València, Alacant i Castelló, Comunitat Valenciana, Nacional de Catarroja, Nacional de Colòmbia a la ciutat de Paipa, a més del Concurs de Música de Cambra Las Provincias.

En l'actualitat és subdirectora de la Banda Municipal de Barcelona i directora de la Lira Castellonera de Villanueva de Castellón, l'Orquestra Simfònica Ateneu Musical del Port de València, de l'Orquestra Simfònica Unió de Lliria, i des de setembre de 2018 és Directora Titular de l'Orquestra Filharmònica de la Universitat de València.

VNIVERSITAT (ò · Ì)
D VALÈNCIA
Fundació General
Àrea d'Activitats Musicals

 Santander

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

TALLER DE LUTHERIA
SERGI MARTÍ

